

VALGdirektoratet

Veileder om manuell første opptelling

Etter valgforskriften § 11-1

25.02.2025

Innhold

---

1 Innledning	3
2 Klargjøring til første manuell opptelling.....	3
3 Gjennomføring av første manuell opptelling	4
4 Avvik.....	5
5 Protokollering	5

1 Innledning

I den nye valgforskriften av 2024 § 11-1 fastsattes det at den første opptellingen skal skje manuelt. Med manuell opptelling menes telling for hånd, uten bruk av maskiner. Opptelling ved bruk av maskiner som ikke er tilkoblet internett, anses ikke som manuell telling. Den første og andre opptellingen skal være likeverdige, og det stilles samme krav til at opptellingen er korrekt både for første og andre opptelling. Dette gjelder både stemmesedler avgitt på forhånd og stemmesedler avgitt på valgting.

Manuell telling er en opptellingsmåte som er enkel å forstå og observere både for valgstyret som er ansvarlige for opptellingen, og for eventuelle velgere som ønsker å være sikre på at valgresultatet er korrekt. Kravet om at den første opptellingen skjer manuelt sikrer to uavhengige opptellinger for å øke legitimiteten i valggjennomføringen.

Valgstyret har ansvar for den første opptellingen av forhåndsstemmer, stemmesedler som er avgitt i stemmeseddelkonvolutt og tvilsomme stemmesedler. Leder i hvert valglokale har ansvar for den første opptellingen i valglokalet på valgdagen. Husk at listekandidater i valgdistriktet ikke kan delta på opptellingen.

Denne veilederen inneholder regler og rutiner for gjennomføring av manuell første opptelling etter valgforskriften § 11-1. Veilederen utdypet klargjøringen til første manuell opptelling, gjennomføring av første manuell opptelling, vurdering av avvik, og protokollering av valggjennomføringen.

Ved andre opptelling fremkommer det i valgloven § 10-11 andre ledd at det er valgstyret selv som bestemmer om dette skal gjøres manuelt eller maskinelt. Veilederens del 3 og 4 kan følges dersom man også gjennomfører andre telling manuelt.

2 Klargjøring til første manuell opptelling

For å sikre at det foreløpige resultatet er klart så raskt som mulig, anbefales det at kommunene forbereder opptellingen grundig, og starter opptellingen dagen før valgdagen. Valgmedarbeiderne har taushetsplikt, det vil si at de har en plikt til å hindre at andre får adgang eller kjennskap til opplysninger fra klargjøringen.

Det er anledning til å starte den manuelle første opptellingen av forhåndsstemmer dagen før valgdagen, det vil si søndag. Kommunene kan før dette gjøre alle aktiviteter som regnes som klargjøring for manuell opptelling. Klargjøring innebærer blant annet:

- åpning av stemmeseddelkonvolutter, og
- sortering av stemmesedler i bunker.

Valgstyret må i tillegg sørge for at ingen uvedkommende får tilgang til stemmesedlene. Valgdirektoratet har publisert en veileder i sikkerhet, som blant annet omhandler fysisk sikring av lokaler og teknisk utstyr.

Før den første opptellingen skal begynne er det også viktig at stemmesedlene er fordelt i bunker med et bestemt antall stemmesedler, slik at det går lettere og fortere å telle stemmesedlene når dette starter. Før den første opptellingen starter skal valgmedarbeiderne også klargjøre ved å:

- sortere stemmesedler i separate bunker fordelt på de ulike valglistene og blanke,
- legge tvilsomme stemmesedler i egen bunke for behandling av valgstyret, og
- kontrollere bunkene for sorteringsfeil.

3 Gjennomføring av første manuell opptelling

Når første opptelling kan starte skal valgmedarbeiderne:

- samle de ulike valglistene og blanke stemmesedler i bunker som inneholder et bestemt antall stemmesedler,
- kontrollere alle bunker for opptellingsfeil ved å telle dem på nytt,
- summere bunkene med de ulike valglistene og blanke stemmesedler to ganger av ulike valgmedarbeidere, og
- registrere resultatet i EVA.

Det kan for eksempel være 50 stemmesedler i hver bunke.

4 Avvik

Avvik ved første manuelle optelling er differansen mellom antall manntallskryss og antall stemmesedler mottatt. Om et slikt avvik oppstår skal ansvarlig for tellingen avgjøre hvorvidt det trengs en ny telling, eller om avviket kan forklares. Avvik skal uansett dokumenteres i protokollen, og det er spesielt viktig å redegjøre for avvik som ikke blir løst ved å telle på nytt.

5 Protokollering

Etter valgloven § 10-15 skal både leder i valglokalet og valgstyret føre protokoll i forbindelse med gjennomføringen av valg. I henhold til valgforskriften § 12-1 skal administrative forhold, mottak og behandling av stemmegivninger og stemmesedler, optelling, valgoppgjør og kontroll protokolleres. Protokollene skal sikre at valget er etterprøvbart og at det er gjennomført i henhold til regelverket, og er grunnlaget for kontroll og godkjenning av valget.

Protokollering skal gjøres i henhold til fremgangsmåten i EVA.